

Financijski pokazatelji uspješnosti poslovanja na primjeru poduzeća Vupik d.d.

Pastuović, David

Undergraduate thesis / Završni rad

2019

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj:

**Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Faculty of Agrobiotechnical Sciences Osijek /
Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Fakultet agrobiotehničkih znanosti Osijek**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:151:342800>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-11-07**

Sveučilište Josipa Jurja
Strossmayera u Osijeku

**Fakultet
agrobiotehničkih
znanosti Osijek**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the Faculty of Agrobiotechnical
Sciences Osijek - Repository of the Faculty of
Agrobiotechnical Sciences Osijek](#)

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU
FAKULTET AGROBIOTEHNIČKIH ZNANOSTI OSIJEK

David Pastuović

Sveučilišni preddiplomski studij Poljoprivreda

Smjer Agroekonomika

Financijski pokazatelji uspješnosti poslovanja na primjeru

Vupik plus d.o.o.

Završni rad

Osijek, 2019.

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU
FAKULTET AGROBIOTEHNIČKIH ZNANOSTI OSIJEK

David Pastuović

Sveučilišni preddiplomski studij Poljoprivreda

Smjer Agroekonomika

Financijski pokazatelji uspješnosti poslovanja na primjeru

Vupik plus d.o.o.

Završni rad

Povjerenstvo za ocjenu završnog rada:

1. dr.sc. Ana Crnčan, mentor

2. prof.dr.sc. Ljubica Ranogajec, član

3. dr.sc. Jelena Kristić, član

Osijek, 2019.

TEMELJNA DOKUMENTACIJSKA KARTICA

Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku
Fakultet agrobiotehničkih znanosti Osijek
Preddiplomski sveučilišni studij Poljoprivreda, smjer Agroekonomika

Završni rad

David Pastuović

Financijski pokazatelji uspješnosti poslovanja na primjeru Vupik d.d.

Sažetak:

Cilj rada je prikazati i izračunati ekonomske pokazatelje uspješnosti poslovanja za poduzeće Vupik plus d.o.o. u 2007. i 2008. godini te na temelju istih dati vjerodostojnu sliku o poslovanju u te dvije godine. Isto tako, u radu se nastoji objasniti osnovne ekonomske pokazatelje i analize koje su korištene te usporediti rezultate dviju godina poslovanja. Prikazani su bilance, računi dobiti i gubitka, likvidnost, ekonomičnost, rentabilnost, koeficijenti zaduženosti, koeficijenti aktivnosti te kako je moguće unaprijediti ne tako dobre rezultate. Kao osnovne metode korištene su formule, tablice i izračuni vezani za računovodstvenu odnosno financijsku struku. Važno je napomenuti da Vupik plus sa sjedištem u Vukovaru ima preko 70 godina dugu tradiciju bavljenja poljoprivrednom proizvodnjom, dok je kvaliteta proizvoda prepoznata kako unutar tako i izvan granica matične zemlje.

Ključne riječi:

pokazatelji, Vupik, likvidnost, ekonomičnost, rentabilnost, poslovanje

25 stranica, 4 tablice, 1 slika, 6 literaturnih navoda

Završni rad je pohranjen: u Knjižnici Agrobiotehničkog fakulteta Osijek i u digitalnom repozitoriju završnih i diplomskih radova Agrobiotehničkog fakultet Osijek

BASIC DOCUMENTATION CARD

Josip Juraj Strossmayer University of Osijek
Faculty of Agrobiotechnical Sciences Osijek
Undergraduate university study Agriculture, course Agroecconomics

Final work

David Pastuović

Financial performance indicators of the company Vupik d.d.

Summary:

The aim of the paper is to show and calculate economic indicators of bussiness success for company Vupik plus d.o.o. in 2007. and 2008. year and based on them to give truthful picture of management in that two years. Moreover, this paper is trying to explain basic economic indicators and analysis which are used and to compare results of these two years of management. Indicators that are shown are balance, profit and loss account, liquidity, economic effectiveness, profitability, debt quotients, activity quotients and ways how to improve not so good results. Equations, tables and calculations connected to accounting and financies are used as basic metods. It's important to mention that Vupik plus (located in Vukovar) has more than 70 years long tradition of agricultural manufacturing, with product quality recognized in and out of motherland.

Keywords:

indicators, Vupik, liquidity, economic effectiveness, profitability, management

25 Pages, 4 tables, 1 figure, 6 references

Final work is archived in Library of Faculty of Agrobiotechnical Sciences Osijek and in digital repository of Faculty of Agrobiotechnical Sciences Osijek

SADRŽAJ

1. UVOD	1
2. MATERIJAL I METODE.....	2
3. REZULTATI I RASPRAVA.....	3
3.1. Domena poslovanja Vupik plus d.d.....	3
3.2. Financijski izvještaji	4
3.2.1. Tehnike analize financijskih izvještaja.....	5
3.2.2. Horizontalna analiza financijskih izvještaja	5
3.2.3. Vertikalna analiza financijskih izvještaja	8
3.2.4. Bilanca.....	10
3.2.5. Račun dobiti i gubitka	12
3.2.6. Prihodi i rashodi	12
3.3. Financijski pokazatelji	14
3.3.1. Likvidnost	14
3.3.2. Zaduzenost.....	14
3.3.3. Ekonomičnost poslovanja.....	15
3.3.4. Rentabilnost	16
3.3.5. Pokazatelji aktivnosti	16
3.4. Poboľšanje financijskog rezultata	17
3.5. Du pont analiza.....	18
4. ZAKLJUČAK.....	20
5. POPIS LITERATURE	21

1. UVOD

Vupik plus d.d. je poljoprivredno industrijski kombinat sa sjedištem u Vukovaru. Njihova misija je konstantno podizanje produktivnosti i kvalitete proizvodnje te samim time i stvaranje visokokvalitetnih primarnih sirovina koji će pridonijeti podizanju kvalitete i sigurnosti krajnjih proizvoda. Domena djelovanja ovog dioničkog društva je raznolika kada se govori o poljoprivrednoj proizvodnji, a sastoji se od: govedarstva, svinjogojstva, ratarstva, povrtlarstva, vinogradarstva, vinarstva itd. Cilj je svakog poduzetnika i gospodarskog subjekta poslovati uspješno (Karić, 2002.). Isto tako svaki je poduzetnik dužan koristiti se raznim financijskim pokazateljima kako bi mogao pratiti svoje poslovanje, donositi zaključke, uvoditi promjene i na kraju ostvariti profit. Mjerenje poslovnog uspjeha temelji se na ocjenjivanju rezultata ponašanja gospodarskog subjekta sa stajališta poštivanja određenih načela poslovanja. Stoga su u nastavku definirani isti i dana je vjerodostojna slika poslovanja Vupik plus d.d. Vukovar, a posebno prateći poslovanje kroz 2007. i 2008. godinu te istaknute su kritične točke i mogućnosti poboljšanja istih. Isto tako, opisana su bitna i financijska izvješća koja su nezaobilazan dio u stvaranju poslovne slike jednog poduzeća.

2. MATERIJAL I METODE

Rad je proveden na temelju proučavanja i analiziranja financijskih izvještaja navedenih na internet stranicama poduzeća Vupik d.d. plus (<https://www.vupik.hr>) i to bilance i računa dobiti i gubitka za 2007. i 2008. godinu. Pomoću tih izvještaja izvršen je izračun ekonomskih pokazatelja uspješnosti poslovanja, a koristeći stručnu literaturu pružen je detaljan uvid u teorijsku podlogu neophodnu za pisanje ovog rada. U svakome od izračuna nastoji se prikazati usporedba dviju godina poslovanja, prednosti i nedostaci i na što ukazuju financijski čimbenici.

Također je pružen uvid u mogućnosti unaprijeđena poslovanja odnosno ostvarivanja pozitivnijih financijskih rezultata npr. rezanjem nepotrebnih troškova i/ili korištenjem kvalitetnih računovodstvenih informacija na način da ih se redovno prati te brzo i efikasno reagira čim se uoče bilo kakve nepravilnosti i negativnosti u poslovanju. Spomenuta je i Du Pont analiza kao kvalitetna metoda za planiranje poslovanja i upravljanje istim.

3. REZULTATI I RASPRAVA

U ratarskoj proizvodnji, Vupik ukupno obrađuje oko 7.200 hektara poljoprivrednog zemljišta. Blizina Dunava i zemljište najbolje kvalitete, osigurava vrhunske rezultate u proizvodnji žitarica i uljarica. Najzastupljenije ratarske kulture, uz industrijsko i krmno bilje su: pšenica, suncokret, soja, kukuruz i šećerna repa. Osim klasične ratarske proizvodnje, 2015. godine pokrenuta je i sjemenska proizvodnja kukuruza, soje i lucerne. Povrtlarska proizvodnja se na Vupiku odvija na površinama oko akumulacije Grabovo. Trenutna se proizvodnja odvija na 545 ha površina koje se navodnjavaju sa ukupno 10 sustava za navodnjavanje (tipa Centar Pivot). Od povrtlarskih kultura zastupljene su: luk, grašak, kukuruz šećerac i mrkva.

3.1. Domena poslovanja Vupik plus d.d.

Vupik raspolaže sa jednom farmom za tov junadi, tri mliječne farme, te dvije farme za uzgoj rasplodnog podmlatka. Stočna hrana koja se koristi u hranidbi, pripravljena je od sirovina iz vlastite proizvodnje, čime se prati princip kontrolirane sljedivosti. Velika ulaganja u izgradnju novih staja, separatora stajskog gnoja, trap silosa i silosa za spremanje voluminozne krme, uvelike su pridonijela ostvarivanju vrhunskih rezultata. Zahvaljujući primjeni nove tehnologije, znanja i organizacije, proizvodnja mlijeka podignuta je na zavidnu razinu.

Svinjogojska proizvodnja u Vupiku, bazirana je na PIC (Pig Improvement Company) genetskoj osnovi, najveće svjetske korporacije kod genetike svinja, te se odvija na četiri proizvodne jedinice (farme). Primjenom najsuvremenijih tehnologija i metoda, uz visoke sigurnosne mjere, stručno vodstvo i visoko osposobljene i educirane djelatnike, osigurava se visok zdravstveni status u svim fazama proizvodnog ciklusa. Stočna hrana koja se koristi u hranidbi svinja, pripravljena je od sirovina iz vlastite proizvodnje, čime se prati princip kontrolirane sljedivosti. Velikim investicijama i izgradnjom najmodernijih objekata sa suvremenom opremom držanja i hranjenja svinja, Vupik ostvaruje vrhunske rezultate.

U vlasništvu Vupika nalazi se 120 hektara vinograda. Velikim investicijama u mehanizaciju, stvoreni su uvjeti za bolju iskorištenost grožđa, a ujedno i poboljšanje kvalitete vina. Povećanjem kapaciteta vinarije, osuvremenjivanjem punionice vina kao i osiguravanjem vrhunskih tehnoloških uvjeta za proizvodnju, stvaraju se preduvjeti za ponovno pozicioniranje Vupika kao prepoznatljivog proizvođača vina.

Jedna od najvećih investicija u Vupiku je investicija na Silosu Dunav, točnije izgradnja najmodernijeg riječnog terminala na Dunavu. Terminal je smješten na lokaciji Silosa Dunav u Vukovaru, na desnoj obali rijeke Dunav. Namijenjena je za pretovar žitarica, uljarica i ostalih sipkih materijala, kapaciteta 200t/h. Kompletno je povezan sa silosom i utovarno istovarnim kapacitetima na željeznici, kao i s kamionskim utovarno istovarnim kapacitetima. Izgrađena je i najsuvremenija direktna sušara LAW sa aspiracijom i recirkulacijom toplog zraka, kapaciteta 30t/h, koja kao energent koristi plin. Montažom ove sušare ostvarene su brojne uštede, pri čemu je posebna pozornost posvećena zaštiti okoliša i uštedama energije.

3.2. Financijski izvještaji

Financijski izvještaji predstavljaju jedan dio pokazatelja kojima možemo tumačiti uspješnost poslovanja nekog poduzeća. U financijske izvještaje ubrajamo bilancu, račun dobiti i gubitka, izvještaj o novčanim tokovima, izvještaj o promjenama kapitala i bilješke uz financijske izvještaje. Najvažniji, a ujedno i obavezni izvještaji su bilanca te račun dobiti i gubitka. Ukratko definicija financijskih izvještaja je da su to poslovni dokumenti kojima poduzeće daje informacije o rezultatima svojih transakcija osobama i organizacijama izvan poduzeća i korisnicima unutar poduzeća. Sastavljaju se za poslovnu godinu koja je istodobno i kalendarska godina. Oblik i sadržaj financijskih izvještaja sukladni su odredbama Međunarodnih standarda financijskog izvještavanja (MSFI).

3.2.1. Tehnike analize financijskih izvještaja

Analiza financijskih izvještaja je proces primjene različitih analitičkih sredstava i tehnika pomoću kojih se podaci iz financijskih izvještaja pretvaraju u upotrebljive informacije relevantne za upravljanje. Osnovna zadaća analize financijskih izvještaja je omogućiti razumijevanje financijskih izvještaja ili preciznije rečeno razumijevanje poslovanja koje je zapisano u financijskim izvještajima. Poduzeće provodi analizu poslovanja da bi se na temelju onoga što je ostvareno u prethodnim razdobljima moglo praviti planove za budućnost. Osim toga mora znati kakve će analize praviti potencijalni kreditori ili dobavljači da bi prihvatili poslovnu suradnju i na kraju analizi poslovanja je bitna i za poreznu upravu. Analiza financijskih izvještaja provodi se različitim instrumentima i postupcima, a to su uglavnom raščlanjivanja i uspoređivanja dobivenih rezultata. Klasifikacija temeljnih financijskih instrumenata i postupaka analize financijskih izvještaja. U literaturi se ponekad analiza financijskih izvještaja poistovjećuje s analizom financijskih pokazatelja, međutim valja analiza pomoću pokazatelja samo jedan od instrumenata pomoću kojih se provodi analiza financijskih izvještaja. Uobičajena analitička sredstva i postupci koji se koriste u analizi financijskih izvještaja:

- komparativni financijski izvještaji koji omogućavaju uočavanje promjena tijekom vremena
- uočavanje tendencija promjena pomoću serije indeksa,
- strukturni financijski izvještaji koji omogućavaju uvid u strukturu
- analiza pomoću pokazatelja,
- specijalizirane analize.

3.2.2. Horizontalna analiza financijskih izvještaja

Horizontalna analiza financijskih izvještaja je analiza koja nastoji pratiti tendenciju i dinamiku kretanja pojedine bilančne pozicije temeljnih financijskih izvještaja tokom vremena provodi se na 16 osnovu komparativnih financijskih izvještaja. Ključna varijabla u horizontalnoj analizi je vrijeme. Iz navedenog proizlazi da je za provedbu horizontalne analize potrebno raspolagati podacima iz financijskih izvještaja za više obračunskih razdoblja, kako bi se mogle sagledati promjene tijekom vremena. Znači za potpunije sagledavanje poslovanja društva potrebno je sastaviti podlogu za analizu koja omogućava sagledavanje poslovanja društva kroz dulje vremensko razdoblje da bi se mogla uočiti tendencija promjena, tj. dinamika u promjeni pojedinih pozicija. Predmet horizontalne analize su bilančne pozicije i pozicije iz računa dobitka i gubitka. Nužno je naglasiti da je

potreba ja praćenje višegodišnjih trendova obavezna, ukoliko želimo na pravilan način tumačiti dobivene rezultate. Tako primjerice rezultat dobiven analizom dvaju razdoblja može pružiti sliku o pozitivnim kretanjima, ali ako ga se razmotri kroz duže razdoblje rezultati mogu uopćivati na probleme poslovanja poduzeća. Promjene se mogu izraziti u apsolutnim i relativnim iskazima, na način da se promatraju promjene pozicija finansijskih izvještaja iz godine u godinu ili se koristi usporedba sa baznom godinom. Kod horizontalne analize može se pojaviti problem ako se dogode neke značajnije promjene u politici bilanciranja, promjene obračunskih sustava kod izrade finansijskih izvješća ili na primjer inflacija. Tada se prvo moraju uskladiti bitne stavke da bi ovakva analiza uopće imala smisla.

Tablica 1. Horizontalna analiza bilance za razdoblje 2007.-2008.

POZICIJA/GODINA	2007.	2008.	Apsolutna promjena	Relativna promjena
Neplaćeni kapital				
Dugotrajna imovina	617.877	683.464	65.587	10%
-nematerijalna imovina				
-materijalna imovina	617.374	666.002	48.628	7%
-financijska imovina	503	17.462	16.959	
-potraživanja				
Kratkotrajna imovina	183.532	230.730	47.198	20%
-zalihe	90.040	105.149	15.109	14%
-potraživanja	87.988	119.173	31.185	26%
-financijska imovina	1.747	6.260	4.513	7%
-novac	3.757	148	-3.609	-24%
Aktivna vrem. Razgraničenja				
Gubitak iznad kapitala				
Ukupna aktiva	801.409	914.194	112.785	12%
Vlastiti kapital	451.941	379.841	-72.100	-19%
-upisani kapital	568.851	568.851	0	0%
-rezerve	1.678	57.111	55.433	97%
-preneseni gubitak	105.266	118.588	13.322	11%
-tekuća dobit/gubitak	-13.322	-127.532	-114.210	-90%
Dugoročna rezerviranja				
Dugoročne obveze	100.073	97.818	-2.255	-2%
-kredit	89.293	91.705	2.412	3%
-ostale obveze	10.780	6.113	-4.667	-76%
Kratkoročne obveze	242.582	429.356	186.774	44%
-kredit	95.767	131.070	35.303	27%
-dobavljači	68.565	88.284	19.719	9%
-ostale obveze	78.250	210.002	131.752	63%
Pasivna vremenska razgraničenja	6.813	7.179	366	5%
Ukupna pasiva	801.409	914.194	112.785	12%

Poduzeće Vupik plus d.o.o. bilježi rast ukupne imovine u 2008. godini i to dugotrajne 10%, a kratkotrajne 20%. Najznačajniji rast dugotrajne imovine predstavlja materijalna imovina dok kod kratkotrajne imovine glavni čimbenik rasta čine potraživanja. Ukupni kapital bilježi značajan pad od 19% u 2008. godini, te je i konačni gubitak puno izraženiji, a iznosi 114.210 više nego 2007. godine. Dugoročne obveze su zabilježile pad od 2%, a kratkoročne rast od čak 44% gdje glavninu čine krediti i ostale obveze.

3.2.3. Vertikalna analiza financijskih izvještaja

Osim horizontalne analize postoji i vertikalna analiza. Pod vertikalnom analizom podrazumijeva se uspoređivanje određenih pozicija financijskih izvještaja sa pripadajućom ukupnom veličinom u jednoj promatranoj godini, a uvid u strukturu financijskih izvještaja omogućava vertikalna analiza. Kod izrade vertikalne analize najčešće se uspoređuju financijski podaci tj. financijske pozicije tijekom jedne godine. Ti podaci se dobivaju iz bilance i računa dobiti i gubitka. Postupak provedbe vertikalne analize može se objasniti na sljedeći način: podaci dobiveni iz bilance se računaju kao 100 tj. aktiva je 100, pasiva je 100. te se pozicije izračunavaju kao dio od aktive ili pasive, tj. od 100. Također pozicije iz računa dobit ili gubitak se izračunavaju na principu da se neto prodaja izjednači s 100, te se onda pojedine pozicije izražavaju kao postotak od neto prodaje.“ Pri tomu se analiza provodi na sljedeći način kod bilance (pojedini elementi strukture aktive promatraju se u postotnom udjelu ukupne aktive, odnosno pojedini elementi strukture pasive u postotnom udjelu ukupne pasive) kod računa dobiti i gubitka (struktura prihoda i rashoda promatra se u odnosu na ukupne prihode ili u odnosu na prihode od redovitog poslovanja).

Tablica 2. Vertikalna analiza bilance za razdoblje 2007.-2008.

POZICIJA/GODINA	2007.	2008.	Udio 2007.	Udio 2008.
Neplaćeni kapital				
Dugotrajna imovina	617.877	683.464	77,1%	74,8%
-nematerijalna imovina				
-materijalna imovina	617.374	666.002	77,03%	73%
-financijska imovina	503	17.462	0,001%	2%
-potraživanja				
Kratkotrajna imovina	183.532	230.730	23%	25%
-zalihe	90.040	105.149	12%	12%
-potraživanja	87.988	119.173	11%	13%
-financijska imovina	1.747	6.260	0,2%	0,7%
-novac	3.757	148	0,5%	0,02%
Aktivna vrem. Razgraničenja				
Gubitak iznad kapitala				
Ukupna aktiva	801.409	914.194	100%	100%
Vlastiti kapital	451.941	379.841	56,4%	42%
-upisani kapital	568.851	568.851	71%	62%
-rezerve	1.678	57.111	0,2%	6%
-preneseni gubitak	105.266	118.588	13%	13%
-tekuća dobit/gubitak	-13.322	-127.532	-2%	-14%
Dugoročna rezerviranja				
Dugoročne obveze	100.073	97.818	13%	11%
-kredit	89.293	91.705	11%	10%
-ostale obveze	10.780	6.113	1,3%	0,6%
Kratkoročne obveze	242.582	429.356	30%	47%
-kredit	95.767	131.070	12%	14%
-dobavljači	68.565	88.284	9%	10%
-ostale obveze	78.250	210.002	10%	23%
Pasivna vremenska razgraničenja	6.813	7.179	0,9%	0,8%
Ukupna pasiva	801.409	914.194	100%	100%

U strukturi aktive za 2007. godinu udio dugotrajne imovine iznosi 77,1% što je više od kratkotrajne imovine čiji je udio 23%. U dugotrajnoj imovini najveći udio ima materijalna imovina, a kod kratkotrajne zalihe. U 2008. godini je slična situacija gdje je vidljiv rast financijske imovine od 2%.

U strukturi pasive za 2007. godinu nalazi se vlastiti kapital s udjelom od 56,4%, dugoročne obveze čiji je udio 13% i kratkoročne s udjelom 30%. U 2008. godini udio vlastitog kapitala iznosi 42%, udio dugoročnih obveza 11% te udio kratkoročnih obveza 47%. U kapitalu najveći udio ima upisani kapital, a najmanji udio rezerve. I kod dugoročnih i kod kratkoročnih obveza prevladavaju krediti što je značajan pokazatelj zaduženosti.

3.2.4. Bilanca

Bilanca je najvažniji računovodstveni izvještaj zato što sustavno prikazuje financijski položaj poduzeća. Ona je sažeti pregled imovine, kapitala i obveza tvrtke određenoga dana. Imovinu čine sredstva za proizvodnju i imovinska prava. Kapital obuhvaća sva vlastita prava, potraživanja i udjele u ukupnim sredstvima poduzeća. Obveze su tuđi izvori korištenih sredstava. Bilanca se temelji na ravnoteži : $AKTIVA = PASIVA$. To je bilančna ali i računovodstvena ravnoteža, jer se dvojno računovodstvo bazira na ravnoteži (Karić, 2002.): $SREDSTVA = OBVEZE + KAPITAL$

Bilanca je usmjerena eksternim korisnicima tj. osobama izvan poduzeća. Sastavlja se, obavezno krajem kalendarske godine, a poželjno je i krajem obračunskog razdoblja (mjeseca, tromjesečja ili polugodišnje). Može se sastaviti u obliku dvostranog računa (oblik folija) gdje lijeva strana iskazuje aktivu, a desna strana pasivu ili u obliku jednostranog računa (oblik pagine) kada aktiva prethodi pasivi (Ranogajec, 2009.). U Tablici 1 prikazana je bilanca Vupik d.d.:

Tablica 3. Bilanca stanja Vupik plus d.o.o. za 2007. i 2008. godinu

POZICIJA/GODINA	2007.	2008.
Neplaćeni kapital		
Dugotrajna imovina	617.877	683.464
-nematerijalna imovina		
-materijalna imovina	617.374	666.002
-financijska imovina	503	17.462
-potraživanja		
Kratkotrajna imovina	183.532	230.730
-zalihe	90.040	105.149
-potraživanja	87.988	119.173
-financijska imovina	1.747	6.260
-novac	3.757	148
Aktivna vrem. Razgraničenja		
Gubitak iznad kapitala		
Ukupna aktiva	801.409	914.194
Vlastiti kapital	451.941	379.841
-upisani kapital	568.851	568.851
-rezerve	1.678	57.111
-preneseni gubitak	105.266	118.588
-tekuća dobit/gubitak	-13.322	-127.532
Dugoročna rezerviranja		
Dugoročne obveze	100.073	97.818
-kredit	89.293	91.705
-ostale obveze	10.780	6.113
Kratkoročne obveze	242.582	429.356
-kredit	95.767	131.070
-dobavljači	68.565	88.284
-ostale obveze	78.250	210.002
Pasivna vremenska razgraničenja	6.813	7.179
Ukupna pasiva	801.409	914.194

Izvor: www.vupik.hr, 2018.

Usporedba godišnjih bilanci tijekom nekoliko godina ukazuje na trendove i otkriva slabosti u poslovanju. Iz bilance Vupika za godine 2007. i 2008. vidljivo je da najveći udio u aktivi ima dugotrajna odnosno materijalna imovina, a u pasivi vlastiti kapital te kratkoročne obveze. Važno je naglasiti da je uspostavljeno načelo bilančne ravnoteže.

3.2.5. Račun dobiti i gubitka

Račun dobiti i gubitka (tzv. bilanca uspjeha) sažeti je prikaz prihoda, rashoda i ostvarenoga financijskog rezultata u određenom razdoblju poslovanja poduzeća. Prema tome, obuhvaća: specifikaciju svih prihoda, prikaz svih rashoda te utvrđivanje razlike između prihoda i rashoda. Iz računa dobiti i gubitka saznajemo koliko je u određenom razdoblju tvrtka ostvarila svoj temeljni cilj, je li zaradila profit (dobitak) ili je smanjila ukupnu vrijednost svoje imovine (vlastitog kapitala). Pozitivna razlika između prihoda i rashoda ostvarenih tijekom određenog poslovnog razdoblja predstavlja dobit dok je negativna razlika gubitak. Dok bilanca sadrži podatke o financijskom položaju poduzeća na određeni dan, račun dobiti i gubitka prikazuje rezultate ostvarene u poduzeću tijekom određenog razdoblja.

Ukratko, račun dobiti i gubitka obuhvaća:

- specifikaciju svih prihoda (povećanja imovine)
- prikaz svih rashoda (smanjenja imovine)
- utvrđivanje razlike između prihoda i rashoda (financijskog rezultata)

3.2.6. Prihodi i rashodi

Prihodi su vrijednosti koje poduzeće ostvaruje tijekom određenog razdoblja svojim poslovanjem. Razlikujemo poslovne, financijske i izvanredne (javljaju se samo povremeno) prihode. Rashodi nastaju korištenjem sredstava poduzeća i povećavanjem obveza poduzeća tijekom određenog razdoblja, kao posljedica proizvodnje dobara ili pružanja usluga, kao i drugih aktivnosti u poduzeću. Glavni oblici rashoda su također poslovni, financijski i izvanredni (Karić, 2002.).

U Tablici 4 prikazan je račun dobiti i gubitka Vupik plus d.o.o.:

Tablica 4. Račun dobiti i gubitka

Pozicija/ godina	2007.	2008.
Poslovni prihodi	173.451	226.989
-prihod od prodaje	136.556	183.114
-prihod na temelju upotrebe vl. proizvoda, robe i usluga	10.685	10.380
-ostali posl.prihodi	26.210	33.495
Poslovni rashodi	207.908	243.287
-smanjenje vrijed. zaliha ned.proiz.	4.380	
-povećanje vrijed. Zaliha ned. Proiz.		13.688
-materijalni troškovi	110.017	153.992
-troškovi osoblja	59.219	64.917
-amortizacija	13.765	18.174
-ostali troškovi	10.802	10.523
-vrijednosno usklađenje	9.725	9.369
Financijski prihodi	9.123	416
-kamate, tečajne razlike, div. I sl. prihodi iz odn. s povezanim poduzetnicima		
-kamate, tečajne razlike, div. I sl. prihodi iz odn. s nepovezanim poduzetnicima	9.123	416
-dio prihoda od pridruž. poduzetnika i sudjelujućih interesa		
-nerealizirani dobiti		
-ostali financijski prihodi		
Financijski rashodi	18.297	33.575
-kamate, tečajne razlike i drugi rashodi s povezanim poduzetnicima		
-kamate, tečajne razlike i drugi rashodi iz odn. s nepovezanim poduzetnicima	18.297	33.575
-nerealizirani gubici		
-ostali financijski rashodi		
Izvanredni-ostali prihodi	47.883	68.893
Izvanredni –ostali rashodi	17.574	146.967
UKUPNI PRIHODI	230.457	296.298
UKUPNI RASHODI	243.779	423.830
Dobit (gubitak)	-13.322	-127.532

Izvor: www.vupik.hr, 2018.

Iz tablice je vidljiv negativan trend koji prati gotovo sve tri vrste prihoda i rashoda tako da poduzeće posluje s gubitkom koji je osobito vidljiv 2008. godine.

3.3. Financijski pokazatelji

3.3.1. Likvidnost

Likvidnost je svojstvo imovine ili njezinih pojedinih dijelova da se mogu pretvoriti u gotovinu dostatnu za pokriće preuzetih obveza. Tri najčešće korištena pokazatelja likvidnosti su gotovinski, brzi i tekući odnos. Gotovinski odnos je najstroža mjera likvidnosti. Slijedi brzi odnos koji uzima u obzir ostalu kratkoročnu imovinu osim zaliha. Koeficijent tekuće likvidnosti izračunava se omjerom kratkotrajne imovine i kratkoročnih obveza. Kod Vupik plus d.o.o. koeficijent tekuće likvidnosti za 2008. godinu iznosi 0,54 što dovodi do zaključka da poduzeće ima probleme s likvidnošću te nije u mogućnosti poslovati bez dodatnih vanjskih izvora financiranja. Slična situacija je bila i 2007. godine kada je taj koeficijent iznosio 0,76. Za donošenje dobrih odluka poduzetnici moraju znati gdje je točka pokrića njihovog poslovanja. Točka pokrića je analitički model za pronalaženje one količine proizvoda ili prodaje u kojoj tvrtka ostvaruje upravo toliko prihoda koliko joj je potrebno za pokriće fiksnih i varijabilnih troškova bez ostvarivanje profita ili generiranja gubitaka.

$$\text{koef. tekuće likvidnosti (2007.)} = 183.532 / 242.582 = 0,76$$

$$\text{koef. tekuće likvidnosti (2008.)} = 230.730 / 429.356 = 0,54$$

3.3.2. Zaduzenost

Zaduzenost poduzeća uobičajeno se promatra kao odnos vlastitog i tuđeg kapitala ili kao udio tuđeg kapitala u ukupnom kapitalu. Koeficijent zaduzenosti predstavlja omjer ukupnih obaveza i ukupne imovine. Za Vupik plus d.o.o. u 2008. iznosi 0,58 što je donekle prihvatljiv i pozitivan trend. Slična situacija je i 2007. kada taj koeficijent iznosi 0,43. Kad bi taj koeficijent iznosio 1 ili više to bi značilo da je zaduzenost veća nego što treba biti odnosno da se vlastitom imovinom ne mogu podmiriti obaveze tj. zaduzenja. Ovi pokazatelji se također mogu usporediti sa zaduzenosti konkurentnih društava ili prosjekom u industriji kako bi se procjenilo u kojoj mjeri društvo koristi vlastita tj. tuđa sredstva u odnosu na konkurenciju. Isto tako u mnogim bankama to je i granica kreditne sposobnosti poduzeća. Tradicionalno se granično zaduzenim smatra ono poduzeće kod kojeg je odnos vlastitog i tuđeg kapitala 50:50. Međutim, u suvremenim uvjetima poslovanja odstupaju se pomalo od tako definiranog tradicionalnog odnosa: sve veći naglasak se pridaje rezultatima koji se postižu ukupnim kapitalom, tj. trajnoj snazi prihoda. U tom se kontekstu tolerira veća zaduzenost poduzeća i pomiče se odnos vlastitog i tuđeg kapitala prema omjeru 30:70.

koef. zaduženosti (2007.) = $342.655 / 801.409 = 0,43$

koef. zaduženosti (2008.) = $527.174 / 914.194 = 0,58$

3.3.3. *Ekonomičnost poslovanja*

Ekonomičnost poslovanja je izraz učinaka potrošnje svih elemenata proizvodnje. Za razliku od proizvodnosti rada kod koje se mjeri samo učinak rada kod ekonomičnosti se istovremeno mjeri i iskazuje učinak svih elemenata proizvodnje. Izražava se vrijednosnim veličinama zbog toga što nije moguće zbrajati prirodne veličine potrošnje elemenata proizvodnje, a zatim i zbog problema zbrajanja prirodnih veličina količine različitih proizvoda. Računa se kao omjer vrijednosti proizvedenih učinaka (TV) i vrijednosti utrošenih elemenata proizvodnje (T). Za Vupik plus d.o.o. u 2008. godini iznosi 0,7, a u 2007. 0,95 što znači da je poduzeće poslovalo neekonomično. Iskustva savjetnika iz razvijenih zemalja pokazuju da je loša ekonomičnost proizvodnje često glavni uzrok neuspjeha poljoprivrednih proizvođača. Dimenzije ekonomičnosti su štedljivost i izdašnost:

-*štedljivost* odražava težnju ostvarenja prihoda uz najniže moguće rashode,

-*izdašnost* odražava težnju ostvarenja što većih prihoda s obzirom na rashode.

Ekonomičnost poslovanja (2007.) = $230.457 / 243.779 = 0,95$

Ekonomičnost poslovanja (2008.) = $296.298 / 423.830 = 0,7$

3.3.4. Rentabilnost

Rentabilnost (profitabilnost) je izraz učinkovitosti ukupno uloženi sredstava ili kapitala u određenu proizvodnju (Karić, 2002.). Izražava se stopom rentabilnosti, to jest u postotku i to kao rentabilnost poslovanja i rentabilnost kapitala uloženi u poslovanje. *Rentabilnost poslovanja* se izračunava stavljajući u odnos ostvarenog dobitka i tržišne vrijednosti proizvodnje ili ukupnog prihoda te u ovom slučaju iznosi -1.7 % za 2007. te -14 % za 2008. godinu. *Rentabilnost kapitala* je izraz prinosa na investirani kapital. Njime se mjeri uspješnost voditelja poljoprivrednog gospodarstva u korištenju kapitala. Izračunava se kao odnos između godišnjeg financijskog rezultata i prosječne vrijednosti uloženi ili korištenih sredstava te u ovom slučaju iznosi -33.6 % za 2008. te -2.9 % za 2007. godinu. Iz svega navedenog može se uočiti negativan trend i po pitanju rentabilnosti.

rentabilnost poslovanja (2007.) = $- 13.322 / 801.409 * 100 = - 1,7 \%$

rentabilnost poslovanja (2008.) = $- 127.532 / 914.194 * 100 = - 14 \%$

rentabilnost kapitala (2007.) = $- 13.322 / 451.941 * 100 = - 2,9 \%$

rentabilnost kapitala (2008.) = $-127.532 / 379.841 * 100 = - 33,6 \%$

3.3.5. Pokazatelji aktivnosti

Pokazatelji aktivnosti ili koeficijenti obrta računaju se na temelju odnosa prometa i prosječnog stanja. Oni upućuju na brzinu cirkuliranja svih pojavnih oblika imovine u poslovnom procesu. Pokazatelji aktivnosti mjere uspješnost u upravljanju imovinom poduzeća, odnosno brzinu cirkulacije imovine u poslovnom procesu. Ako je poznat koeficijent obrta, moguće je izračunati i prosječne dane vezivanja sredstava za proizvodnju, tj. prosječno trajanje obrta. Najčešće se koeficijent obrta izračunava za ukupnu imovinu, a to je omjer ukupnog prihoda i ukupne imovine:

koeficijent obrtaja ukupne imovine (2007.) = $230.457 / 801.409 = 0,29$

koeficijent obrtaja ukupne imovine (2008.) = $296.298 / 914.194 = 0,32$

Koeficijent obrtaja ukupne imovine ima tendenciju blagog rasta, što znači da se smanjuje prosječno trajanje obrta ukupne imovine. U 2007. svaka kuna imovine rezultirala je s 0,29 kn prihoda, dok je u 2008. na svaku kunu imovine bilo ostvareno 0,32 kn prihoda.

3.4. Poboljšanje financijskog rezultata

Za ekonomsku analizu, pored činjenice kakav je trenutni rezultat poslovanja, bitno je i kako se on mijenja tijekom vremena. Osim toga, nema proizvoda koji na tržište isporučuje samo jedan poduzetnik pa je temeljem uporabe standardiziranih pokazatelja moguća usporedba s drugima (međuregionalna, međunarodna i međugradska usporedba također). Iz takvih se usporedbi mogu zaključiti veoma važne stvari: treba li proizvodnju povećati, diverzificirati, racionalizirati ili eventualno napustiti. Ako se dobije informacija zadovoljavajuće kvalitete, odnosno točnosti na vrijeme, mogu se poduzeti korektivne akcije na vrijeme. Inzistiranje na "apsolutnoj" preciznosti koja dolazi u pravilu prekasno može biti preskupo i kontraproduktivno. Pored toga, ne smije se zaboraviti da vođenje knjigovodstva predstavlja za PDV obveznike ispunjenje zakonske obveze. Neki od financijskih instrumenata koji se mogu primjeniti su: snižavanje troškova, ubrzani obrt sredstava, povećanje duga/obujma proizvodnje, manji troškovi posuđenih sredstava i reinvestiranje ostvarenog profita. U uvjetima kada postoji kvalitetan menadžerski kadar koji učinkovito koristi eksterno financiranje, moglo bi biti svrhovito dodatno se zadužiti u cilju povećanja obujma proizvodnje i tako povećati financijski rezultat. Rezanje troškova je prilično popularna mjera kad je u pitanju nužno poboljšanje financijskog rezultata. Izuzetno važno je istaknuti kako je rezanje troškova svrhovito jedino ako se primjeni na *diskrecijske troškove*. Oni se definiraju kao troškovi koje je moguće smanjiti bez dugoročnih posljedica za tvrtku. Rezanje diskrecijskih troškova je nužno i opravdano jer štedi novac. Rezanje troškova istraživanja, razvoja i reklame kratkoročno štedi novac, ali dugoročno smanjuje buduće prihode. Na taj se način kratkoročni problem pretvara u dugoročni (Štefanić, 2015.).

3.5. Du pont analiza

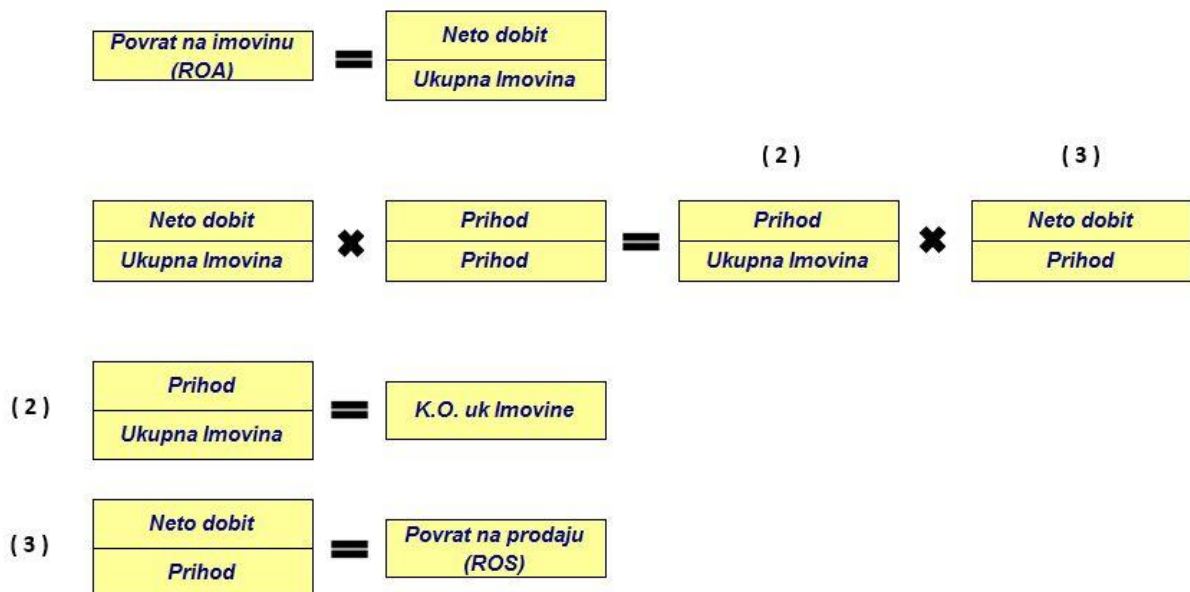
Najpoznatija analiza stanja je Du Pontov sustav pokazatelja. Du Pont se prvenstveno upotrebljava za potrebe analize, a samim time i za potrebe planiranja tj. upravljanja poslovanjem i razvojem poduzeća. Objedinjuje informacije iz dva temeljna financijska izvješća: bilance i računa dobiti i gubitka.

Glavni pokazatelj koji odražava temeljni cilj poslovanja društva je *rentabilnost ukupne imovine* bez obzira na to je li ta imovina pribavljena iz vlastitih ili tuđih izvora. Iz rentabilnosti, kao glavnog pokazatelja, izvode se zahtjevi koje treba zadovoljiti na određenim nižim razinama poslovanja. Rentabilnost ukupne imovine (ROA) odražava temeljni cilj poslovanja iz kojeg se izvode zahtjevi koje treba zadovoljiti na nižim razinama poslovanja.

Menadžeri tvrtke Du Pont prvi su došli na ideju da u analizi pokazatelja uspješnosti sve zavisne varijable za stopu povrata na uložena sredstva stave u jednadžbu. Nakon originalne jednadžbe uslijedile su brojne varijacije i nadopune, no Du Pont analiza postalo je uobičajeno ime. Originalna Du Pont jednadžba definirana je kako slijedi:

$$\text{SPUS (stopa povrata na uložena sredstva)} = (\text{profit} / \text{prodaja}) * (\text{prodaja} / \text{ukupna sredstva})$$

Izračunatim se pokazateljima služe različiti korisnici. Poduzetnici mogu sagledati jake i slabe strane svog poslovanja, kontrolirati, analizirati i eventualno unaprijediti svoje poslovanje. Bankari uz pomoć ovih pokazatelja analiziraju sposobnost vraćanja kredita i eventualno opravdanost odobravanja novih kredita. Ovim se podacima koriste i razni analitičari burzovnog poslovanja, investicijski bankari i revizori (Štefanić, 2015.). Slikom 1 prikazan je shematski prikaz Du pont analize.

Slika 1. Du pont prikaz

Izvor: www.antebelamaric.com, 2017.

Vupik d.d. ostvarilo je 2008. godine 296.298 mil. kuna prihoda (više nego 2007.), ali su i rashodi bili veći: 423.830 mil. kuna. Neto dobit je bila negativna pogotovo 2008. godine i to 127.532 mil. kuna. Rashodi su rasli po većoj stopi od prihoda i kao rezultat takvog trenda profitabilnost je rezultirala negativnim predznakom. Ukupna imovina rasla je iz 2007. u 2008. godinu, kao i ukupni prihodi što je dovelo do rasta koeficijenta obrta ukupne imovine sa 0,29 na 0,32. To govori da se sredstva brže obrću u odnosu na prošlu godinu.

4. ZAKLJUČAK

Vupik je poljoprivredno industrijski kombinat s dugom poviješću postojanja i kao takav je postao tradicija pogotovo u Istočnoj Slavoniji i Srijemu. Ističe se kvalitetom i prepoznatljivošću svojih proizvoda, no nažalost u današnje je vrijeme zahvaćen negativnim trendovima koji su dugi niz godina postupno napredovali kako na mikro tako i na makro (državnoj) razini gdje se više nije moglo puno toga napraviti po pitanju smanjenja negativnih čimbenika poslovanja. Bez obzira na negativne čimbenike Vupik je i dalje prepoznatljiv i tradicionalan poljoprivredni proizvođač i nema sumnje da će u budućnosti financijski pokazatelji napredovati. Kad je riječ o poljoprivrednoj proizvodnji i njezinim specifičnostima tada je posebno nužno imati sposoban i obrazovan poduzetnički kadar jer drugačije nije moguće napredovati u pozitivnom smjeru. Na razini RH danas nažalost postoje brojni primjeri poput dioničkog društva Vupik koji zasigurno svoj negativan trend dijelom može zahvaliti činjenici da je dio koncerna Agrokor. Na kraju, važno je napomenuti da su najbitniji financijski pokazatelji uspješnosti poslovanja poduzeća ekonomičnost, rentabilnost, likvidnost i zaduženost te da poduzeće ne može uspjeti na tržištu ako konstanto ne vodi računa o spomenutim, a i brojnim drugim ekonomskim pokazateljima.

5. POPIS LITERATURE

1. Karić, M. (2002.): Kalkulacije u poljoprivredi. Poljoprivredni fakultet u Osijeku, Osijek.
2. Ranogajec, Lj. (2009.): Računovodstvo u poljoprivredi. Poljoprivredni fakultet u Osijeku, Osijek.
3. Štefanić, I. (2015.): Inovativno poduzetništvo. Sveučilište J.J.Strossmayera u Osijeku, Osijek.
4. www.vupik.hr (18.08.2019.)
5. www.progressive.com.hr (18.08.2019.)
6. www.poslovni.hr (18.08.2019.)
7. www.efos.unios.hr (18.08.2019.)
8. www.antebelamaric.com (18.08.2019.)